

Beslut

Datum 2024-06-19

Dnr 2023:8101

Sida **1 (23)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolans undervisning
om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer
vid Tingsholmsgymnasiet i Ulricehamns kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Tingsholmsgymnasiet avseende undervisningens kvalitet utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda gymnasieskolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. Granskningen omfattar skolornas arbete med att bland annat förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism, homo- och transfobi samt hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga gymnasiegemensamma ämnen på gymnasiet ingår i granskningen.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Tingsholmsgymnasiet den 24 april 2024 och genomförde digitala intervjuer den 26 april 2024. Besöket genomfördes av utredarna Sevi Karoussi och Robert Kihlberg.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare i gymnasiegemensamma ämnen
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2025 och utgör en del av Skolinspektionens regeringsuppdrag om att granska skolornas arbete med det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Beslut:

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Tingsholmsgymnasiet i Ulricehamns kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **låg utsträckning** utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- genomför en undervisning om kunskapsområdet som är återkommande och aktuell och som är ett integrerat inslag under alla gymnasieår
- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersförtryck

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Tingsholmsgymnasiet i Ulricehamns kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **låg utsträckning** utformas för att stärka eleverna i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- utveckla strategier för ett tillitsfullt och inkluderande klassrumsklimat och arbeta med insatser som hävdar de värden läroplanen anger

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **19 december 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till
kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se Hänvisa till
Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:8101) i de
handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i låg utsträckning utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen av återkommande och aktuell undervisning visar att kunskapsområdet inte återkommer under alla år på gymnasiet och att inte alla program omfattas av kunskapsområdet. I sin undervisning fångar lärarna sällan upp aktuella frågor som är knutna till kunskapsområdet. Undervisningen breddar och fördjupar inte olika perspektiv och lärarna tar inte hjälp av annan personal som har kompetens inom kunskapsområdet.

Granskningen av ämnesintegrerad och fördjupande undervisning visar att kunskapsområdet endast återkommer i vissa gymnasiegemensamma ämnen. Undervisningen innefattar som regel ingen fördjupning i kunskapsområdet.

Granskningen av kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut visar att undervisningen inte ger alla elever möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt i frågor om maktstrukturer kopplat till kön och hedersförtryck. I undervisningen får eleverna sällan reflektera över empati, respektfulla relationer och samtycke.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i låg utsträckning utformas för att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Granskningen av ett öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat visar att lärarna inte har några särskilda insatser och att de saknas gemensamma förhållningssätt för att främja klassrumsklimatet när undervisningen berör kunskapsområdet. I undervisningen får eleverna sällan möjlighet att reflektera över hur normer kan påverka och begränsa människors handlingsutrymme.

Granskningen av bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger visar att lärarna agerar olika i hur de bemöter hårt språkbruk, homofobiska uttryck och föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. De problem som skolan identifierar i värdegrundsarbetet behandlas inte i undervisningen.

Granskningen av elevdelaktighet visar att eleverna har möjlighet att tycka till om planering och genomförande av den undervisning som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Här bedöms:

- Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning
- Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen
- Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Återkommande och aktuell undervisning

Det skiljer sig åt mellan programmen i vilken omfattning kunskapsområdet varit återkommande under åren på gymnasiet

Granskningen visar att undervisningen om kunskapsområdet inte återkommer under alla år eller program på gymnasiet. Undervisningen är inte heller utformad utifrån att kunskapsområdet är i ständig rörelse och förändring.

Av dokument från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av framgår att skolan ska implementera delar av kunskapsområdet i undervisningen i samhällskunskap och att samtycke och sexuella relationer ska vara en del av naturkunskapsämnet. För teknikprogrammets elever samt för de elever på naturvetenskapsprogrammet som inte läser kursen biologi 2 ska skolan tillsätta extra undervisningstimmar, eftersom kunskapsområdet inte ingår i samma omfattning i de kurser som dessa elever läser jämfört med övriga program. I intervju med rektorn framkommer att rektorn tillsatt en förstelärare med uppdrag att öka kunskapen bland lärarna om sexualitet, samtycke och relationer.

Av intervjuer med elever framkommer att det i praktiken skiljer sig åt mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram i vilken omfattning undervisningen har varit återkommande. Eleverna från samhällsvetenskapsprogrammet uppger att de har främst arbetat med kunskapsområdet i naturkunskap i år 1, religionskunskap och samhällskunskap i år 3 samt någon enstaka lektion i engelska. Enligt eleverna har de även arbetat med det inom vissa programgemensamma kurser. Elever från vård- och omsorgsprogrammet berättar att de berört kunskapsområdet i naturkunskap år 2 och under samhällskunskap och religionskunskap i år 3. Även dessa elever har berört kunskapsområdet i programspecifika kurser. Vidare framkommer av elevintervjun med fordons- och transportprogrammet att de endast berört

kunskapsområdet i naturkunskap under år 2, men inte i några andra ämnen eller kurser. Det som framkommer i elevintervjuerna överensstämmer med det som lärarna uppger i intervju. De berättar exempelvis att i undervisningen i naturkunskap finns ett tydligt område som rör kunskapsområdet. Området innefattar naturvetenskapliga aspekter på relationer och sex samt anknyter till lagstiftningen om samtycke. I de ämnen där kunskapsområdet inte hör till kursinnehållet diskuterar lärarna sådana frågor spontant och oplanerat i undervisningen. Det framkommer även i lärarintervjun att teknikprogrammet inte får någon undervisning i frågor kopplat till kunskapsområdet, men att eleverna får information kopplat till kunskapsområdet under mentorstiden. Enligt rektorn ska kunskapsområdet även vara en del i ämnet svenska, men i intervjuer med såväl elever om lärare framkommer inga tydliga exempel på detta.

Undervisningen fångar sällan upp aktuella frågor knutna till kunskapsområdet

I granskningen framkommer att undervisningen sällan ger eleverna möjlighet att arbeta med frågor med koppling till kunskapsområdet som de möter på fritiden, i populärkulturen, på sociala medier, under skoldagen eller i andra sammanhang.

Av lärarintervjuerna framkommer att det ser olika ut och att det beror på stämningen i klasserna när aktuella frågor om kunskapsområdet tas upp. Det finns lärare på skolan som uppfattar att det inte finns utrymme för att prata om kunskapsområdet än det som är inplanerat utifrån det centrala innehållet i undervisningen. Lärarna tar sällan upp känsliga frågor för diskussion som är kopplat till kunskapsområdet eftersom vissa elever oftast ställer provocerande frågor eller vill skapa konflikter. De flesta samtal lärarna och eleverna har kring sexualitet, samtycke och relationer är oftast på mentorstiden i helklass och då mestadels under spontana former.

Lärarna breddar och fördjupar inte sin undervisning genom att använda annan personal med kompetens inom kunskapsområdet

Granskningen visar att skolans elevhälsa eller externa aktörer inte varit en del i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer.

Av samtliga intervjuer framkommer att elevhälsan och ungdomsmottagningens kompetens fungerat som ett fristående inslag där eleverna främst får information om sådant som kan knytas till kunskapsområdet. De få gånger lärarna använt en annan kompetens än den egna har det handlat om externa besökare som har föreläst under en gemensam temadag för samtliga elever på skolan. Föreläsarna har varit olika från år till år och vid några tillfällen har föreläsningarna varit kopplade till identitet och relationer. Vid något tillfälle har även ungdomsmottagningen besökt skolan under en dag för frågestund och samtal. Flera elever uppger i intervjuerna att de inte får någon särskild information om varför föreläsarna är på skolan men att de i vissa klasser följer upp

föreläsningarna på mentorstiden. Några lärare berättar att de följer upp temadagarna på mentorstid via samtal vid dagens slut men inte så mycket mer än det. Andra lärare uppger att de inte genomför uppföljande diskussioner med eleverna i undervisningen.

Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen

Kunskapsområdet återkommer endast i vissa gymnasiegemensamma ämnen

Granskningen visar att undervisning om sexualitet, samtycke och relationer endast förekommer i enstaka gymnasiegemensamma ämnen på skolan.

Av intervjuer med lärare och elever framkommer att det skiljer sig åt mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program i vilken omfattning olika ämneslärare berör kunskapsområdet i sin undervisning. Eleverna på fordons- och transportprogrammet har diskuterat kvinnligt och manligt utifrån perspektivet fordon och historia. Där pratade de om olika ekonomiska villkor mellan kvinnor och män samt om hur det har sett ut för kvinnor och män i krig utifrån ett historiskt perspektiv. Eleverna på de högskoleförberedande programmen har förutom naturkunskap, religionskunskap och samhällskunskap berört kunskapsområdet i texter i svenska och engelska. Såväl rektorn som lärare uppger i intervjuerna att skolan inte har något planerat samarbete inom kunskapsområdet. Lärare som Skolinspektionen intervjuat berättar att det inte finns så mycket utrymme att arbeta med frågor som är kopplat till kunskapsområdet i undervisningen.

Undervisningen ger eleverna få perspektiv utifrån olika ämnen

Granskningen visar att eleverna sällan får möta olika perspektiv gällande hur kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer hänger ihop.

Av samtliga intervjuer framkommer få tydliga exempel på hur lärarna i sin undervisning arbetar och samverkar för att synliggöra hur olika perspektiv på kunskapsområdet hänger ihop. Några lärare som undervisar i religionskunskap samverkar om hur de ska ta upp ämnet hedersrelaterat våld och förtryck i undervisningen, men utöver detta arbetar lärarna främst med de delar av kunskapsområdet som rör det egna ämnet och gör inga kopplingar till andra ämnen som eleverna läser. Lärarna uppger att det är svårt att få ihop tid till att samarbeta med andra lärare kring kunskapsområdet. Av såväl elev- som lärarintervjuer framgår att i ämnena naturkunskap, samhällskunskap och religionskunskap möter eleverna inslag i undervisningen som rör könsrelaterade och skillnader i könsnormer mellan olika kulturer och religioner. De exempel på fördjupning av kunskapsområdet som framkommer i Skolinspektionens

intervjuer handlar om undervisningen i programspecifika kurser där vissa lärare arbetar medvetet med att synliggöra olika perspektiv.

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Undervisningen ger eleverna få möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till maktstrukturer kopplat till kön och hedersförtryck

Granskningen visar att inte alla program på skolan ger eleverna möjlighet till att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till maktstrukturer kopplat till kön och hedersförtryck.

Av intervjuer med elever från samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet framgår att de kritiskt diskuterar frågor som är kopplade till kunskapsområdet. Eleverna har bland annat i undervisningen fått undersöka hur olika föreställningar om manligt och kvinnligt kan påverka människors livsvillkor. I elevintervjun med vård- och omsorgsprogrammet framkommer att de i naturkunskap 1 har fått skriva upp på tavlan vad de ser som manligt, kvinnligt och neutralt och diskuterat tillsammans i klassen vilket fick eleverna att reflektera och få mer förståelse för andras perspektiv. Några elever från samhällsvetenskapsprogrammet berättar att de har pratat om machokultur i undervisningen och att de under tidigare år har lyssnat på externa aktörer som har pratat om olika könsroller.

I elevintervjuer framkommer att de flesta av eleverna uppfattar att de har fått lära sig mycket om maktstrukturer inom religionskunskap. Samtliga elever utom de som läser på fordons- och transportprogrammet har haft inslag i undervisningen som rör hedersförtryck. Dessa elever uppger att hedersbegreppet inte är bekant och att de inte har berört det i undervisningen under sina två år på fordons- och transportprogrammet. Eleverna från de andra programmen berättar att de fått titta på filmer som bland annat rör hedersproblematisering och diskuterat tankar och känslor utifrån vad de har sett. Enligt eleverna har de till exempel sett filmer som har handlat om våld i relationer där även mannens perspektiv lyfts fram samt filmer där olika människor pratar om sina religioner och sexuella läggningar och hur deras liv ser ut. Eleverna har fått lära sig om bortgifte, hedersmord och könsstympning. Lärarna i sin tur berättar i intervju att de arbetar väldigt olika med dessa frågor. Någon lärare kommer in på kunskapsområdet när de pratar om mänskliga rättigheter och barnkonventionen och kopplar sedan detta till hedersrelaterat våld. Det framkommer även i lärarintervjuerna att när de diskuterar hederskultur, sexualitet och jämställdhet handlar det i första hand om vad som är religion och vad som är kultur. Eleverna har fått exempelvis reflektera kring att i vissa religioner är det accepterat med månggifte och att män oftast upplevs vara mer fördomsfulla än kvinnor, vilket hettar till i diskussionerna och kan bli svårt att hantera.

I intervjuerna med elever från samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet framgår att de även har haft möjlighet till att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier. Exempelvis har de berört aspekter såsom vänskap, svartsjuka, media och skönhetsideal samt pornografi och hur det kan påverka relationer. När de har pratat om pornografi i undervisningen har det handlat om vad ordet betyder, hur det skapar problem i relationer, vilka konsekvenser det får och att det som visas inte är realistiskt. De har även kommit in på vilka risker det finns och samtalat om pornografins mörka baksida, såsom trafficking och grooming.

Undervisningen innehåller vissa inslag som ger eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och lära sig om samtycke

Granskningen visar att eleverna i viss omfattning får möjlighet att utveckla sin förmåga att leva sig in i andra människors situation och erfarenheter samt förstå betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. Det skiljer sig dock beroende på vilka program eleverna läser på i vilken utsträckning undervisningen innehåller inslag som berör detta.

Av samtliga elevintervjuer framkommer att det förekommer moment i undervisningen där eleverna får möjlighet att tänka utifrån andra människors perspektiv. Enligt eleverna handlar det dock endast om ytliga inslag. Vissa elever har inom ramen för programspecifika kurser på samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet fått samtala och reflektera över hur de ska förhålla sig till varandra och lära sig om skillnaden mellan empati och sympati. Eleverna uppger att de brukar prata om att kärlek, vänskap och relationer kan ta sig olika uttryck. I intervju med elever från fordons- och transportprogrammet framkommer dock att de inte diskuterar särskilt mycket om dessa frågor i undervisningen, men att de har pratat om att respektera varandra och personer de arbetar med. De har även samtalat om vänskap och relationer till personer de möter i arbetslivet, men det handlar inte om några planerade och lärarledda samtal.

I lärarintervjuerna framkommer att lärare i ämnet religionskunskap brukar prata om empati med eleverna utifrån att det kan ta sig olika uttryck i olika kulturer. Vidare framgår i elevintervjuerna att de i undervisningen i naturkunskap har diskuterat vad samtycke är och reflekterat över skillnader i hur kvinnor och män uppfattar lagstiftningen. Lärare i naturkunskap och samhällskunskap berättar att de diskuterat betydelsen av samtycke med sina elever under en längre tid. Eleverna har fått reflektera och problematisera vad samtycke innebär samt diskutera olika sammanhang och gråzoner som sexuella situationer kan omfatta. Enligt lärarna kan det också komma upp spontana frågor under dagen men att många elever kan ha svårt att samtala om detta på grund av språkbarriärer. Vidare framkommer att lärarna har från skolledningen fått i uppdrag att visa filmer på mentorstiden om samtycke och diskutera detta med eleverna. Lärarna

tar även upp andra frågor på mentorstiden, såsom avundsjuka och våld i nära relationer.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Här bedöms:

- Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat
- Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger
- Elevdelaktighet

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Undervisningen saknar tydliga ramar för att främja god samvaro med ömsesidig respekt när undervisningen rör kunskapsområdet

Granskningen visar att de flesta eleverna över lag är nyfikna och trygga i att samtala om sexualitet, samtycke och relationer. Det finns dock elever som inte upplever att de kan samtala och reflektera fritt. Undervisningen saknar tydliga ramar för att främja god samvaro med ömsesidig respekt i klassrummet när undervisningen rör kunskapsområdet.

I såväl elev- som lärarintervjuer framkommer att det inte finns något särskilt förhållningssätt eller specifika regler för hur arbetet med kunskapsområdet ska fungera så att samtliga elever, oavsett bakgrund ska våga fråga och samtala. Både elever och lärare berättar att de brukar diskutera olika perspektiv och åsikter i undervisningen och att eleverna vid dessa tillfällen brukar få välja vilka klasskamrater de vill sitta med. Det förekommer också att lärarna delar in stora klasser i mindre grupper.

Enligt såväl elever som lärare förekommer det att åsikter som avviker från rådande normer i vissa klasser kan leda till laddade diskussioner. I sådana fall händer det att lärarna direkt avbryter diskussionen eller byter riktning för att elever som kanske känner sig förnärmade inte ska känna sig utanför. Flera elever uppger dock att lärarna inte är öppna för att diskutera kontroversiella åsikter. Enligt eleverna finns det en skämtsam jargong mellan kompisar som kan såra andra elever och lärarna brukar alltid säga till eleverna att inte uttrycka sig så. Det framkommer i intervju med lärarna att flera elever inte vågar uttrycka sina egna tankar och funderingar och uttrycker sig själv i andra person i diskussioner och för att inte utelämna sig själva.

Det förekommer inslag i undervisningen som synliggör begränsande normer

Granskningen visar att undervisningen i stort har ett innehåll som är inkluderande och att det förekommer inslag som synliggör hur olika normer kan påverka och begränsa människor. Det förekommer dock att elever som företräder begränsande normer utmanar dessa ansatser och att lärarna har svårt att hantera sådana situationer.

Eleverna berättar att de har svårt att uttrycka sina åsikter när vissa lärare blir triggade av att elever ifrågasätter vissa saker. Det förekommer exempelvis att lärare avbryter samtal som handlar om att diskutera kvinnors livsvillkor. Enligt eleverna har sådana lärare svårt att ge eleverna en mer nyanserad bild av kunskapsområdet samt erbjuda eleverna möjligheter att reflektera över olika perspektiv. Elever från högskoleförberedande program uppger att de i bland annat samhällskunskap haft möjlighet att reflektera fritt, men att det finns elever som på vissa lektioner inte klarar av att prata om frågor som handlar om kvinnligt och manligt och sexualitet. Eleverna från vård- och omsorgsprogrammet uppger att de i ämnet religionskunskap pratat om hur människors handlingsutrymme påverkas olika utifrån kulturella perspektiv. Vid ett tillfälle tog de exempelvis upp hur en homosexuell man blev utstött i den kultur han levde i. Eleverna berättar dock att det förekommer homofobiska uttryck i skolan och att det kan finnas elever som inte vågar vara sig själva på grund av detta.

Lärarna berättar att det är utmanande att bemöta elever som uttrycker sig nedsättande och att det påverkar på vilket sätt de arbetar med normer. Enligt lärarna beror det på vilken klass och program de undervisar i och hur könsfördelningen ser ut inom klassen. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen berättar att de diskuterar kvinnas roll ur ett historiskt perspektiv och argumentera för vad som anses vara rätt och fel och hur det kan vara att vara homosexuell utifrån olika religiösa livsåskådningar. Det framkommer också att lärare uppfattar att de behöver ha mer kunskap för att kunna ta sig an dessa frågor och för att kunna synliggöra och utmana begränsade normer som uppkommer i undervisningen.

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger**Det förekommer destruktiva jargoner på lektionerna som lärarna inte tar hand om och behandlar inom ramen för undervisningen**

Granskningen visar att det förekommer att destruktiva jargonger får passera på lektionerna och att lärarna generellt inte tar tillfället i akt att behandla sådana utspel inom ramen för sexualitet, samtycke och relationer.

Lärarna som undervisar på yrkesprogrammen berättar att det finns en utbredd maskulin norm bland eleverna, som bland annat involverar ett hårt språkbruk där

könsord och homofobi är vanligt förekommande. Även lärarna som undervisar på högskoleförberedande program berättar att det förekommer uttryck av destruktiva normer bland eleverna. Lärarna försöker hantera detta genom att samtala med eleverna om vad som är manligt och kvinnligt i klasser där det manliga könet är överrepresenterat. Av lärarintervjuerna framkommer dock att det i praktiken inte finns något genomtänkt arbetssätt i hur de ska bemöta uttryck för intolerans i undervisningen. Några lärare uppger att de brukar agera, ifrågasätter viss jargong och att de brukar be eleverna förklara sig. De elever Skolinspektionen intervjuat uppger att det finns lärare som brukar säga till direkt när någon säger något som kan kränka någon annan person, men enligt eleverna gäller det inte alla lärare.

Uttryck för intolerans på skolan problematiseras inte i undervisningen

Granskningen visar att lärarna är medvetna om att det finns elever på skolan som på olika sätt uttrycker intolerans i strid mot de värden som läroplanen anger. Lärarna arbetar dock inte med det i undervisningen.

Av den plan mot diskriminering och kränkande behandling för skolan som Skolinspektionen tagit del av framgår att rasistiska uttryck har förekommit och att elever har blivit sårade av en hård jargong. Såväl rektorn som lärarna uppger att de är medvetna om att det finns behov av att arbeta med detta på skolan. I planen finns dock inga konkreta åtgärder på hur lärarna ska ta sig an detta.

Av intervjuer med lärarna framgår att de känner till elevernas behov av värdegrundsarbete, men det framkommer inga exempel i intervjuerna som tyder på att de använder sin kännedom om dessa problem i sin undervisning om sexualitet, samtycke och relationer.

Elevdeltagande

Eleverna får möjlighet att tycka till om undervisningen

Granskningen visar att eleverna har möjligheter att tycka till om planering och genomförande av den undervisning som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Flera elever uppger att det finns lärare som vill ha aktiva elever och som brukar låta eleverna vara med och påverka undervisningens upplägg. Av lärarintervjuer framgår att det finns lärare som tycker att det är bra om eleverna kan komma överens om hur de vill genomföra en uppgift och vad eleverna är intresserade av och önskar lära sig mer av inom kunskapsområdet. Lärarna har olika sätt att göra eleverna delaktiga och ta reda på vad eleverna vill veta mer om vad gäller sexualitet, samtycke och relationer, exempelvis genom att fråga eller be eleverna skriva i den digitala lärplattformen. Det kan handla om de vill arbeta enskilt eller i grupp eller om att välja vilka texter de ska skriva om.

Identifierade utvecklingsområden

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- genomför en undervisning om kunskapsområdet som är återkommande och aktuell och som är ett integrerat inslag under alla gymnasieår

Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Rektorn har även ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnen samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.¹ Läroplanen anger också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.² Delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer finns med i flera av de gymnasiegemensamma ämnena, antingen i ämnets syfte eller i det centrala innehållet i kursen.³ Det betyder att flera lärare utifrån sin ämnesundervisning i olika grad har ansvar för att behandla kunskapsområdet på lektionerna.

Av granskningen framgår att eleverna inte får undervisning om sexualitet, samtycke och relationer under alla år på gymnasiet. Granskningen visar även att undervisning om kunskapsområdet endast förekommer i ett fåtal ämnen och är inte återkommande under alla gymnasieår. Det har förekommit att skolan bjudit in externa aktörer för att informera eleverna, men detta har snarare handlat om separata aktiviteter och inte inslag för att bredda och fördjupa lärarnas undervisning. I granskningen framkommer få exempel på strategier för att fånga upp frågor som eleverna möter i sin vardag och göra dem till en del av undervisningen. Granskningen visar också att lärarna inte samordnar sin planering för kunskapsområdet. Eleverna möter begränsade perspektiv i hur kunskapsområdet hänger ihop i undervisningen och de får få möjligheter till att fördjupa sig i kunskapsområdet inom flera olika gymnasiegemensamma ämnen.

¹ Lgy 11, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

² Lgy 11 avsnitt 2.1 Kunskaper

³ Se exempelvis gymnasieskolans ämnesplaner för naturkunskap, idrott- och hälsa, samhällskunskap, historia, religion, engelska, svenska och svenska som andraspråk.

Det leder till att eleverna inte får en helhetsbild av vad kunskapsområdet innefattar. Genom att undervisningen utifrån kunskapsområdet är återkommande samt genom att använda kompetens från skolans elevhälsa, annan personal, ungdomsmottagningen eller externa organisationer kan lärarna bredda och fördjupa perspektiv i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna möjligheter att göra undervisning om sexualitet, samtycke och relationer till ett återkommande inslag under elevernas tid i gymnasieskolan. För detta behöver lärarna hålla sig á jour med utvecklingen inom kunskapsområdet och fånga vad ungdomar och unga vuxna pratar om, upplever och eventuellt också kan utsättas för. Lärarna behöver utforma undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer så att den integreras i de flesta gymnasiegemensamma ämnena. Rektorn behöver därför ge lärarna förutsättningar att samarbeta med varandra genom exempelvis ämnesövergripande undervisning, i syfte att fördjupa eller bredda kunskapsområdet. Skolverket har material som kan användas i detta. [Skolverket Stöd-i-arbetet Sexualitet-samtycke-och-relationer-i-undervisningen](#)

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersförtryck

Läroplanen anger att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.⁴

Granskningen visar att inte alla elever och program på Tingsholmsgymnasiet får undersöka hur olika föreställningar om könstillhörighet kan påverka människors livsvillkor. Eleverna får inte heller kritiskt granska maktstrukturer kopplat till hedersproblematik. Dessutom får inte alla möta inslag i undervisningen som ger dem möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier. Undervisningen innehåller sällan inslag som innebär att eleverna kan utveckla sin förmåga att leva sig in i andra människors situation och erfarenheter samt förstå betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. Genom att förmedla betydelsen av samtycke, omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck samt att utveckla elevernas kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang kan eleverna rustas

⁴ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag Gymnasieskolans uppdrag.

med information, kunskaper och positiva värden för att ha trygga och respektfulla relationer. En sådan undervisning av hög kvalitet kan bidra till främjande arbete mot våld i ungas partnerrelationer.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att verka för att eleverna ska ha ett kritiskt förhållningssätt och stärka deras förmåga att fatta egna beslut. Det innebär att i undervisningen arbeta medvetet för att uppmuntra och utmana alla elever inom samtliga program att undersöka maktstrukturer kopplade till kön och att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. Samtliga elever behöver få möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer kopplade till heder och reflektera över exempelvis oskuldsnormer, begränsningar av handlingsutrymme och att hedersproblematisering omfattar både kvinnor och män. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Stöd-i-arbetet Sexualitet samtycke och relationer](#) och [Skolverket Publikationsserier 2021 hedersrelaterat våld och förtryck](#)

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- utveckla strategier för ett tillitsfullt och inkluderande klassrumsklimat och arbeta med insatser som hävdar de värden läroplanen anger

Läroplanen anger att läraren ska öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Vidare ska läraren synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska också uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Tillsammans med eleverna ska läraren utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen⁵. Vidare anger läroplanen att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen i skolan ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell

⁵ Lgy 11, avsnitt 2.2 *Normer och värden, Riktlinjer*

läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.⁶

Skolinspektionens granskning visar att det i några gymnasiegemensamma ämnen finns inslag i undervisningen där eleverna får diskutera olika frågor. Arbetet för att främja ett öppet klassrumsklimat där alla elever känner sig trygga i att delta i diskussioner är dock i flera avseenden begränsat. Lärare tenderar att undvika frågor som utmanar rådande normer och det finns inga förhållningssätt för samtal och diskussioner när undervisningen handlar om sexualitet, samtycke och relationer. Granskningen visar även att lärare och elever på skolan har svårt för att åstadkomma samtal präglade av respekt för andra, där alla elever ges möjlighet att vara delaktiga. Det finns elever som på olika sätt uttrycker värderingar som strider mot de värden läroplanen anger. I skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling står att lärare ska arbeta särskilt med frågor som rör hård jargong och andra beteende som kränker eller exkluderar andra samt nolltolerans mot våldsyftningar. Lärarna tar dock inte upp och problematiserar dessa värderingar i undervisningen. Genom att ha ett normmedvetet förhållningssätt kan läraren skilja mellan personligt och privat och undvika att undervisningen förstärker normer som dominerar i skolan och i samhället. Om lärarna också arbetar relationsstärkande och tar med sig kunskap om elever som visar intolerans eller har en destruktiv jargong kan lärarna visa för alla elever var gränsen går och hävda de värden som läroplanen anger.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar för att verka för ett tillitsfullt klassrumsklimat när undervisningen rör sexualitet, samtycke och relationer. Det handlar om att inkludera och involvera alla elever, även elever som vanligtvis inte tar till orda i klassrummet. Det kan också handla om att lärarna ser till att eleverna blir delaktiga att ta fram ordningsregler för diskussioner och samvaron i klassrummet och hur eleverna ska uppträda när de inte är överens. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Stöd-i-arbetet Regler-och-förväntningar-på-elever-i-undervisningen](#) och [Skolverket Stöd-i-arbetet Aktivt-jämställdhetsarbete-i-skolan](#).

Rektorn behöver också se till att det finns aktiva insatser som motsvarar målen i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Lärarna behöver rätt förutsättningar och kunskap för att kunna bemöta utspel och uttryck för intolerans bland eleverna samt förutsättningar att arbeta med insatser som hävdar de värden läroplanen anger. I detta arbete är det viktigt att läraren är en aktiv samtalsledare i klassrummet som styr och leder elevernas samtal, dels för att nyansera och utmana, dels för att se till att samtalen sker på ett tryggt och

⁶ Lgy11, avsnitt 1 *Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet*

respektfullt sätt. Bland de mänskliga rättigheter som skolan ska förmedla och förankra respekt för finns åsikts- och yttrandefriheten. Det innebär att elever har rätt att ha åsikter som också står i strid med skolans värdegrund. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Publikationsserier 2022 Främja förebygga upptäcka och åtgärda](#).

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Indra Kullenberg, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Sevi Karoussi. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har utredarna Robert Kihlberg och Marcus Rönnegård deltagit.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i de utvalda gymnasieskolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. I granskningen bedöms kvaliteten på undervisningen i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck?

Kvalitetskriterier

Återkommande och aktuell undervisning

Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter?

Kvalitetskriterier

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Elevdelaktighet

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁷

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.⁸ Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.⁹

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰ Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar innebär att det måste finnas kunskap hos såväl lärare och annan personal som hos elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.¹¹

Av läroplanen för gymnasieskolans inledande delar framgår att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Det framgår att alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling aktivt ska motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Det framgår också att en trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder.¹²

Av läroplanens inledande delar framgår att skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. När värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem. Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de

⁷ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

⁸ 1 kap. 4 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ Proposition 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 634.

¹² Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Förståelse och medmännisklighet*.

grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dem.¹³

Av läroplanens inledande del framgår vidare att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Det framgår att skolan har ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.¹⁴

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för kvinnor och män. Genom undervisningen ska eleverna utveckla kunskaper om könsmonster och hur de kan påverka människors livsval och livsvillkor. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kan begränsa kvinnors och mäns makt att forma såväl samhället som sina egna liv. Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.¹⁵

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer anges att det är skolans ansvar att varje elev kan använda sina kunskaper som redskap för att kritiskt granska normer, påståenden och förhållanden, och har kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Varje elev ska ha förmåga att kritiskt granska och bedöma det eleven ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor.¹⁶ Det anges vidare att läraren ska se till att undervisningen till innehåll och upplägg präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att eleverna ges möjlighet att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet.

¹³ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Saklighet och allsidighet.*

¹⁴ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.*

¹⁵ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Gymnasieskolans uppdrag.*

¹⁶ Lgy 11, avsnitt 2.1, *Kunskaper, Mål.*

Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val. Läraren ska även samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. I undervisningen ska läraren utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång. Läraren ska beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning. Vidare ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.¹⁷

Avseende normer och värden anges i läroplanen bland annat att det är skolans mål att varje elev respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet. Det är också skolans mål att varje elev tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor.¹⁸ Vidare anges det att alla som arbetar i skolan ska visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa. Vidare ska läraren klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.¹⁹

Avseende elevernas ansvar och inflytande anges i läroplanen att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Läraren ska verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Läraren ska även uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det och låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Vidare anges det också att läraren ska planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.²⁰

Vad gäller elevhälsans roll framgår det av skollagen att den främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.²¹ Elevhälsans insatser ska riktas till såväl enskilda elever som till grupper av elever och till insatser som rör skolan i dess helhet. Att elevhälsans arbete ska bedrivas i samverkan med lärare på skolan avser att förtydliga att elevhälsan, tillsammans

¹⁷ Lgy 11, avsnitt 2.1, *Kunskaper, Riktlinjer*.

¹⁸ Lgy 11, avsnitt 2.2, *Normer och värden, Mål*.

¹⁹ Lgy 11, avsnitt 2.2, *Normer och värden, Riktlinjer*.

²⁰ Lgy 11, avsnitt 2.3, *Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer*.

²¹ 2 kap. 25 § skollagen.

med lärarna, ska bidra med aktuell kunskap om elevernas fysiska, psykiska och psykosociala hälsa, om hinder för elevernas hälsa, lärande och utveckling och om de övergripande förutsättningarna för hälsa, lärande och utveckling på skolan. I arbetet kan elevhälsan i dialog med skolans övriga personal nyttja erfarenheter från arbetet med enskilda elever och grupper av elever.²²

Vad gäller rektorns ansvar framgår av läroplanen att rektor har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.²³

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser. Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte och vilka kurser som ingår i ämnet. För respektive kurs anges det centrala innehåll som undervisningen i kursen ska behandla. Vidare framgår betygskriterier för varje kurs som relaterar till det centrala innehållet i kursen och har en koppling till ämnesplanen som helhet. (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen [2010:2039].)²⁴

²² Proposition. 2021/22:162, *Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*, s. 157.

²³ Lgy 11, avsnitt 2.6, *Rektorns ansvar*.

²⁴ Bestämmelserna i 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. 1 kap. 4 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från och med den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter d. 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025.